

Οι άνθρωποι και η ιστορία τους

Μια ευκαιρία, τώρα στις γιορτές, να διαβάσουμε και να χαρίσουμε βιβλία. Έτσι αποφάσισα και φέτος να μοιραστώ μαζί σας μερικά πρόσφατα διαβάσματα, που πιστεύω ότι –μέσα από τον μανδύα της μυθολογίας– ανοίγουν δρόμους ώστε να καταλάβουμε καλύτερα την ιστορία και τον κόσμο που ζούμε. Να ανακαλύψουμε κομμάτια από τον εαυτό μας...

Και ξεκινάω από ένα βιβλίο που απευθύνεται στο νεανικό κοινό και αφορά, όπως φανερώνει και ο τίτλος του, στα στρατόπεδα εξόντωσης: *Οι βαλίτσες του Άουσιβιτς* της Ντανιέλα Παλούμπο που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Κέδρος σε μετάφραση Ελένης Τουλουπή είναι για μένα το πιο σημαντικό βιβλίο που διάβασα μέσα στο 2017.

Μετά από μια επίσκεψη της στο Άουσιβιτς, η συγγραφέας, έχοντας συγκλονιστεί από το έκθεμα με τις βαλίτσες των ανθρώπων που εξοντώθηκαν εκεί, αποφασίζει να γράψει ένα βιβλίο με σύντομες ιστορίες παιδιών-θύμάτων του Ολοκαυτώματος. Με τρόπο λιτό, χωρίς να καταφεύγει στην εύκολη συγκίνηση, σε κάθε μια από αυτές τις διηγήσεις, που θα μπορούσαν να μην είναι και προϊόν μυθολογίας, καταφέρει να παρουσιάσει ανάγλυφα και στο βάθος του αυτό το αποτρόπαιο έγκλημα. Χωρίς όμως η ελπίδα να χάνεται. Κι ως μην έχουν καλό τέλος οι ιστορίες της. Η συγγραφέας δεν χαρίζεται ούτε στον περίγυρο. Τις κοινωνίες που υπήρξαν ανένδοτες στον διωγμό των Εβραίων. Πέρα από τη λογοτεχνική και ιστορική του αξία, το βιβλίο αυτό μπορεί να αποτελέσει κι ένα θαυμάσιο εκπαιδευτικό εργαλείο, πολλαπλά χρήσιμο σε εποχές αναβίωσης του φασισμού και του αντισημιτισμού...

Ένα ακόμη βιβλίο που θεωρώ από τα σημαντικότερα της σύγχρονης ελληνικής λογοτεχνίας κι ας κυκλοφόρησε στα Γερμανικά. Πρόκειται για τη *Μαίρη* του Άρη Φιορέτου (στα ελληνικά από τις εκδόσεις Πατάκη σε μετάφραση Κώστα Κοσμά). Η ηρωίδα του μυθιστορήματος ζει τα γεγονότα του Πολυτεχνείου, συλλαμβάνεται, βασανίζεται και ζει στην εξορία, αρνούμενη να πει το όνομά της. Αρνούμενη να καταδώσει. Επιλέγει σε μεγάλο βαθμό τη σιωπή. Ζει τις συνέπειες των πράξεών της. Θλιβερή απομόνωση. Έκτρωση. Ένα μακρύ ταξίδι μέσα στον εαυτό της και τη μοναξιά. Εδώ είναι όλα τα μεγάλα θέματα της λογοτεχνίας, της ιστορίας, της προσωπικής ευθύνης. Χωρίς συνθηματολογίες. Ένα βαθύτατο πολιτικό μυθιστόρημα που οδηγεί σε ένα ταξίδι και στη δική σου αυτογνωσία, ως αναγνώστη. Εξαιρετική γραφή, σχεδόν ποιητική κατά στιγμές, χωρίς όμως

να καταφεύγει ο συγγραφέας σε επίδειξη δεξιοτεχνίας και «λογοτεχνικότητας», που συχνά πνίγουν παρόμοιες προσπάθειες...

Σε διαφορετικό τόνο κινείται η Σαρίτα Χαίμ στο *Placebo* που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Μίνωας. Μια ρεαλιστική απεικόνιση της σύγχρονης ελληνικής οικογένειας στην περίοδο της κρίσης. Της μεσαίας τάξης, που βιώνει τον αργό και βασανιστικό της θάνατο. Με τη φθορά των σχέσεων, τις συγκρούσεις μέσα στο ζευγάρι, την απομάκρυνση και τα αδιέξοδα των παιδιών, που δεν ξέρουν πώς να γιατρέψουν τις πληγές τους. Κι ο πάντα παρών περίγυρος: Η καταστολή, οι ακροδεξιές συμμορίες, αυτοί που επωφελούνται από την κρίση. Αλλά και νέοι άνθρωποι, δημιουργικοί, που στήνουν τα δικά τους πνευματικά οδοφράγματα. Εμένα με έκανε να σκεφτώ πολλά και ώρες-ώρες, όπως συμβαίνει με την καλή λογοτεχνία, ένιωθα πως μιλάει για μένα...

Και στους *Ψευτικούς δίδυμους* του Χρήστου Αγγελάκου (εκδόσεις Μεταίχιμο) η σημερινή συγκυρία της κρίσης είναι παρούσα και καταλυτική. Ένας Έλληνας κι ένας Βούλγαρος. Που μεγαλώνουν μαζί. Και θέλουν, νιώθουν πως είναι δίδυμοι. Έστω και ψεύτικοι. Μοιράζονται κάθε είδους εμπειρίες. Κι ας έχει ο Ιβάν, ο Βούλγαρος, έναν πραγματικό δίδυμο που την ιστορία του παρακολουθούμε παράλληλα. Μια δεισιδυτική ματιά στην Ελλάδα της επαρχίας, στη χώρα των διαφορετικών πολιτισμών που προσπαθούν να συμβιώσουν. Η βία που γίνεται κομμάτι της ζωής μας. Η πληγωμένη παιδική ηλικία. Ο συγγραφέας, με εξαιρετικό τρόπο, μπαίνει μέσα στους χαρακτήρες του, δίνοντας παράλληλα έναν έντονα κινηματογραφικό ρυθμό στην αφήγηση. Από τα πολύ καλά βιβλία του τέλους της χρονιάς. Η Ελένη Πριόβολου στη νουβέλα της *Καραμέλα*, που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Κα-

στανιώτη, επιλέγει τον δρόμο της σάτιρας για να μιλήσει, τόσο για την τρέχουσα πραγματικότητα, όσο και για το παρελθόν. Ηρωίδα της η Φρόξη Καραμέλα, «βέρα Αθηναία από πάππου προς πάππου, είναι κληρονόμος μιας ιστορικής καραμελοποιίας την οποία εξελίσσει και μετατρέπει σε προσωπικό της ναό». Η πραγματικότητα αποκαλύπτεται σιγά-σιγά, με ευρηματικότητα και γερές δόσεις μαύρου χιούμορ. Μέχρι και καραμέλες «Ανατροπή» ετοιμάζει, όταν, μέσα από τους πιο παράξενους δρόμους, έρχεται σε επαφή με μια ομάδα νέων με τους οποίους φαινομενικά την χωρίζει άβυσσος. Ένα πολύ ενδιαφέρον και διαφορετικό ανάγνωσμα για τις μέρες που πέρασαν κι εκείνες που έρχονται.

Και κλείνω με ένα πολιτικό θρίλερ, την *Αυτογα* του Βενσάν Πηγιόν, που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Πόλις σε μετάφραση Μαριάννας Μαντά. Ο συγγραφέας, ηγετικό στέλεχος του Γαλλικού Σοσιαλιστικού Κόμματος, ευρωβουλευτής και πρώην υπουργός Παιδείας, μας μεταφέρει στα κέντρα των αποφάσεων, αλλά και εκεί που σχεδιάζονται οι πιο σκοτεινές όσο και πραγματικές συνωμοσίες. Πόλεμοι κρατών και μυστικών υπηρεσιών... Ένα συναρπαστικό θρίλερ, με φόντο την εκμετάλλευση του ορυκτού πλούτου της Γροιλανδίας, με εκπληκτικά πορτρέτα των ηρώων. Ειδικότερα του εμβληματικού «κακού» της ιστορίας, ενός πρώην στελέχους των Ναζί, που κατάφερε –όπως και πλήθος πραγματικών Ναζί– όχι μόνο να βγει αλώβητος από τον πόλεμο, αλλά να αποκτήσει τεράστια εξουσία και χρήμα. Ακόμη κι ετοιμοθάνατος, παραμένει αμετανόητος και προσηλωμένος στο όραμα των Ναζί. Μια ομάδα πρώην πρακτόρων του Ισραήλ θα βρεθεί αντιμέτωπη μαζί του, σε ένα παιχνίδι όπου εχθροί και φίλοι μπερδεύονται. Αριστοτεχνικά δομημένο, είναι από εκείνα τα βιβλία που δεν μπορείς να αφήσεις από τα χέρια σου, αλλά ταυτόχρονα σε μαθαίνουν πολλά για όσα συμβαίνουν στο παρασκήνιο της επίσημης πολιτικής και των διασυνδέσεων των εγκληματικών συμμοριών κάθε είδους με κυβερνήσεις, ιθύνοντες του ΝΑΤΟ, επιχειρηματίες... Όπως γράφει ο Πηγιόν, «οι ιθύνοντες έβαλαν το σκουλήκι μας στο φρούτο και πλέον δεν ελέγχουν τίποτα. Το φρούτο έχει σαπίσει ως την καρδιά»... Πάντως, κλείνοντας, και ευχόμενος καλές αναγνώσεις, να πω ότι ο κοινός μίτος που συνδέει αυτά τα τόσο διαφορετικά μεταξύ τους βιβλία, είναι πως αναδεικνύουν τη σημασία τού να αντιστέκεται κανείς, ακόμη κι όταν όλα μοιάζουν χαμένα. Ας το κρατήσουμε αυτό...

